

**AYM BİREYSEL BAŞVURU
YOLU
(Usule İlişkin Kabuledilebilirlik
Ölçütleri)**

**Hazırlayan / Av. Dr. Serkan Cengiz
2024**

Kimler Başvurabilir I

- İhlalden başvurucunun "kişisel" olarak ve "doğrudan" etkilenmiş, zarara uğramış olması gerekir (AYM, *Onur Doğanay* başvurusu, B.No: 2013/1977, 09.01.2014, para.42).
- Gerçek ve tüzel kişiler (bireysel başvuru yoluna) başvurabilir.

Kimler Başvurabilir II

- Kamu tüzel kişileri başvuramaz (AYM Kanunu, m.46/2).
- Özel hukuk tüzel kişileri sadece kendi adlarına başvurabilir (AYM Kanunu, m.46/2).

Kimler Başvurabilir III

- Özel hukuk kişileri; dernekler, sendikalar, vakıflar, şirketler (kendi mağduriyetleri açısından başvuru yapabilirler, üyelerinin haklarını korumak için başvuru yapamazlar-adil yargılanma hakkı istisna).
- Buna karşın sendikanın üyelerinin ortak hak ve menfaatlerini korumak amacıyla açtığı, tek başına ve doğrudan taraf konumunda olduğu somut davaya ilişkin adil yargılanma hakkı ihlali iddialarını içeren bireysel başvuruda mağdur statüsünün bulunduğu, kişi bakımından kabul edilebilirlik kriterini sağladığı belirtilmiştir (*Türkiye Büro Bankacılık ve Sigortacılık Hizmet Kolu Kamu Görevlileri Sendikası* (Türk Büro-Sen), B.No: 2017/17837, 19.04.2018, para.42-45).

Kamu Tüzel Kişileri Bireysel Başvuru Yapamaz-I

(Büğdüz Köyü Muhtarlığı, B.No: 2012/22, 25.12.2012)

“28.Bireysel başvuru, kamu gücünün kullanılmasından kaynaklanan hak ihlallerine karşı tanınan bir yol olduğundan kamu tüzel kişilerine bireysel başvuru hakkı tanınması, bu anayasal kurumun hukuki niteliği ile bağdaşmamaktadır.”

Kamu Tüzel Kişileri Bireysel Başvuru Yapamaz - II

(*Büğdüz Köyü Muhtarlığı, B.No:2012/22, 25.12.2012*)

“29.Anayasa’nın 127. maddesinin birinci fıkrası uyarınca yöneticileri doğrudan seçimle işbaşına gelen ve kamu tüzel kişiliğini haiz mahalli idare birimi olan köye, kamu tüzel kişilerinin bireysel başvuru yapamayacaklarını hükme bağlayan 6216 sayılı Kanununun 46. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuru yapma hakkı tanınmamıştır.”

Tüzel Kişiler Sadece Kendileri Adına Başvuru Yapabilirler-I

(Ballıdere Belediye Başkanlığı, B.No: 2012/1327, 12.02.2013)

“Buna karşılık 6216 sayılı Kanun’un 46. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, özel hukuk tüzel kişilerinin (dernekler, vakıflar, ticari ortaklıklar vb.) bireysel başvurunun niteliği gereği sadece tüzel kişiliğe ait haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle bireysel başvuruda bulunabilecekleri ifade edilmiştir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrası ise bireysel başvuru yapılabilmesi açısından güncel ve kişisel hakların doğrudan ihlal edilmiş olmasını gerekli kılmaktadır.”

Tüzel Kişiler Sadece Kendileri Adına Başvuru Yapabilirler -II

**(*Türk Pediatrik Onkoloji Grubu Derneği* başvurusu,
B.No:2012/95, 25.12.2012)**

“21.Anayasa ve 6216 sayılı Kanun’un anılan hükümleri gözetildiğinde, bireysel başvuruda bulunacakların, başvuruya konu ettiği kamu gücü işlemi, eylemi ya da ihmali nedeniyle **ya kişisel olarak doğrudan etkilenmiş olması ya da başvurucu ile doğrudan mağdur arasında şahsi ve özel bir bağ bulunması gerekir.**”

Soyut Düzenlemeler Aleyhine Bireysel Başvuru Aleyhine Başvurulamaz

*(Türk Pediatrik Onkoloji Grubu Derneği başvurusu, B.No:2012/95,
25.12.2012)*

**“22.Öte yandan, Anayasa Mahkemesi’ne
bireysel başvuru yolunda bir düzenlemenin
soyut biçimde Anayasa’ya aykırılığının ileri
sürülmesine imkân vermemektedir.”**

Hatırı Sayılır Mağduriyete Maruz Kalma / Anayasal Önem

- Başvurucunun “hatırı sayılır bir dezavantaja/mağduriyete” maruz kalması gerekmektedir (AYM Kanunu, m.46/1).

Vekaletname

- Başvuru için noter onaylı bir vekaletname YETERLİDİR (AYM Kanunu, m.47/4; İÇtüzük, m.61).
- Özel yetki gerekmemektedir.
- AYM'de sadece avukatlar ve kanuni temsilciler temsilcilik yapabilir.

AYM'ye Başvuru Koşulları I

- Devlet veya kamu gücünü kullanan bir devlet yetkilisi tarafından bir müdahale veya bir eylemsizlik olmalıdır (AYM Kanunu, m.46/1).
- Bu müdahale veya eylemsizlik Sözleşme tarafından güvence altına alınan bir hakkı içermelidir (AYM Kanunu, m.45/1).

AYM'ye Başvuru Koşulları II

- Bu müdahale nedeniyle başvurucu nezdinde hatırı sayılır bir mağduriyet/dezavantaj oluşmalıdır (hukuki yarar ve nedensellik bağı) (AYM Kanunu, m.48/1).
- Konuyla ilgili iç hukuk yolları tüketilmelidir (AYM Kanunu, m.45/2).

Kabuledilebilirlik Koşulları

**1-İç Hukuk Yollarının
Tüketilmesi (AYM Kanunu,
m.48).**

**2-30 Gün Kuralı (AYM Kanunu
m.47/5; İçtüzük, m.64)**

İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi I

- AYM başvurusu için **idari** ve **yargısal** başvurusu yollarının tamamı tüketilmek zorundadır (AYM Kanunu, m.45/2).

İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi II

- Tüketilecek iç hukuk yolları etkin, ulaşılabilir, normal usulün bir parçası olmalı ve makul bir başarı şansı sunmalıdır (AYM, *Atay Elden* başvurusu, B.No:2019/16301, 03.02.2022 para.54; *Hasan Koray Şen* başvurusu, B.No:2019/24604, 23.11.2022, para.34).

İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi III

- Sözleşme'nin ihlaline neden olduğu ileri sürülen olaya ilişkin olarak başvurulabilecek birden fazla iç hukuk yolu varsa, bunlardan en kapsamlı giderim sağlayanı tüketmek prensip olarak yeterlidir.
- Buna karşın bazı yakınma türlerinde (örneğin hatalı sağlık hizmeti, hakaret, uzun tutukluluk vesaire) cezai yolun yanı sıra tazminat yolunun da tüketilmesi gerekmektedir (AYM, *Şükrü Küçük ve Diğerleri* başvurusu, B.No:2013/7969, 08.09.2015, para.46-47; *Nimet Bacaklılar* başvurusu [GK], B.No:2014/19349, 15.03.2018, para.74-75).

İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi IV

- Kural olarak olağan yolları tüketmek yeterlidir.
- İç hukuk yolları ulusal mevzuata uygun olarak tüketilmelidir.
- Başvuru konusu ihlal, ulusal mahkeme önünde en azından özü itibariyle tartışılmış olmalıdır.

İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi V

- Somut olayda birden fazla ihlal ve tüketilecek birden fazla kanun yolu var ise, bunlarla ilgili iç hukuk yolları ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

Tüketilmesi Gerekli Başvuru Yolu Makul Bir Başarı Şansı Sunmalıdır I

(*Deniz Baykal*, B.No:2013/7521, 04.12.2013)

“31.Yukarıda belirtildiği üzere Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulması için olağan kanun yollarının tüketilmesi gerekir. **Ancak somut olayda başvurucu açısından temyiz yoluna başvurulması, tüketilmesi gerekli bir yol olarak kabul edilemez. Zira aynı karara yönelik olarak temyiz mercileri kararlarını vermişler ve derece Mahkemesince de temyiz mercilerinin verdikleri karar doğrultusunda hüküm kurulmuştur.**”

Tüketilmesi Gerekli Başvuru Yolu Makul Bir Başarı Şansı Sunmalıdır II

(Deniz Baykal, B.No:2013/7521, 04.12.2013)

“Bu anlamda Mahkemece verilen son karara karşı temyiz yolu, etkili bir başvuru yolu olarak kabul edilemez ve Mahkemece verilen son karara karşı temyiz yoluna başvurulmadan yapılan bu başvuru, olağan kanun yoluna başvurulmadığı için başvuru yollarının tüketilmediği gerekçesiyle kabul edilemez nitelikte değerlendirilemez.

Zira, başvuru Mahkemece verilen ilk karara yönelik olarak, olayın şartları dâhilinde, olağan kanun yollarını tüketmek için kendisinden beklenen her şeyi yapmıştır.

Bu aşamadan sonra başvurucudan derece Mahkemesince verilen son karara yönelik olarak da temyiz yoluna başvurmasını beklemek, bireysel başvuru hakkının kullanılması önünde orantısız bir engel oluşturabilir.”

6216 sayılı Kanun m.47/5:

- Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren **otuz gün içinde yapılması gerekir.**
- Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvuramayanlar, **mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilirler.**
- Mahkeme, öncelikle başvurucunun mazeretinin geçerli görülüp görülmediğini inceleyerek talebi kabul veya reddeder.

AYM İçtüzüğü, m.64

- (1) Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiğı tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse **ihlalin öğrenildiğı tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.**
- (2) Başvurucu mücbir sebep veya ağır hastalık gibi haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvurusunu yapamadığı takdirde, **mazeretinin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilir.** Komisyonlar raportörlüğünce mazeretin kabulünün gerekip gerekmediğı yönünde karar taslağı hazırlanır. Komisyon, öncelikle başvuruçunun mazeretinin geçerli görülüp görülmediğini inceleyerek mazereti kabul veya reddeder.
- (3) Başvurunun niteliğine uygun düştüğü takdirde mazeret ve kabul edilebilirliğe ilişkin tek bir taslak hazırlanıp bu iki husus birlikte karara bağlanabilir.

Otuz Gün Kuralı

(AYM İçtüzük, m.64)

- Tüm idari ve yargı yollarının tüketilmesinden itibaren **30 gün içinde başvuru yapılmalıdır.**
- Süre, iç hukuk yoluna ilişkin **nihai kararın öğrenilmesi** ile başlar (A.C.ve Diğerleri başvurusu [GK], B.No:2013/1827, 25.02.2016, para.30-31; Mehmet Özcan başvurusu, B.No:2019/6266, 15.01.2020, para.26-28).
- ***Nihai kararın gerekçesinin öğrenilebildiği tarih*** olarak anlaşılması gerekir. Bu öğrenme, somut olayın özelliklerine göre farklı şekillerde gerçekleşebilir (*Bilent Aktaş ve Diğerleri* başvurusu, B. No: 2014/19389, 07.12.2016, para.11).
- Davasını vekille takip eden **başvurucu tarafından, vekilden önce** (E-Devlet vesaire) **öğrenilmesi de süreyi başlatır** (*Umran Ozkan* başvurusu [GK], B.No: 2019/13338, 08.03.2023, para.44-46).

Resen Gözetme İlkesi

- Bireysel başvuru süresi, başvurunun her aşamasında dikkate alınması gereken bir usul şartıdır (A.Ç. başvurusu, B.No:2013/3028, 21.01.2015, para.27; *Mehmet İlker Başbuğ* başvurusu, B.No: 2014/912, 06.03.2014, para.55).

Yasin Yaman, B.No:2012/1075, 12.02.2013

“24.7201 sayılı Kanun’un (Tebligat Kanunu) 11. maddesinde yer alan kural uyarınca **vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde tebligat vekile yapılır ve tebliğ edilen evrakın içeriğine göre bir kanun yoluna başvurulması söz konusu ise kanunda öngörülen süreler bu tarih itibarıyla işlemeye başlar.**”

Yasin Yaman, B.No:2012/1075, 12.02.2013

“25.Başvurucunun avukatına nihai karar **07.11.2012** tarihinde tebliğ edilmiş olup, bu tarihten itibaren en son **07.12.2012** tarihine kadar başvuru yapılması gerekirken, **12.12.2012** tarihinde yapılan başvuruda süre aşımı bulunduğu sonucuna varılmaktadır.”

Ceza Davalarına Özgü Farklı Durum

- Yargıtay Ceza Daireleri tarafından verilen kararların taraflara tebliğine ilişkin **bir düzenleme mevzuatta bulunmamaktadır.** Dosyasına giren ve erişilebilir olan **nihai kararın en geç üç ay içinde ilgilileri tarafından bilindiği ve gerekçesinin öğrenildiği kabul edilmelidir.**
- Aksi tespit edilmediği sürece bireysel başvuru için 6216 sayılı Kanun'da öngörülen **otuz günlük başvuru süresi bu tarihten itibaren başlayacaktır** (*A.C. ve Diğerleri* başvurusu [GK], B.No: 2013/1827, 25.02.2016, para.30; *Fatma Gökot* başvurusu, B.No:2013/5697, 21.04.2016, para.51).

Haklı Mazeret Sayılmayan Hallere Örnekler

- Akut farenjit (*Mehmet Tahir Karakoç* başvurusu, B.No:2013/2295, 13.09.2013, para.17)
- Yatak istirahati verilmeyen akut bronşit (*Ramazan Sönmez* başvurusu, B.No:2013/6325, 15.04.2014, para.28).
- İşverene ait bir iş dolayısıyla başka bir şehirde çalışması ve iş sahasından ayrılması (*Yasin Yaman* başvurusu, B.No: 2012/1075, 12.02.2013, para.23).
- Köyde oturma (*Selahattin Keskin* başvurusu, B.No:2013/701, 31.10.2013, para.15).
- **On gün yatak istirahati haklı mazeret sayılmıştır** (servikal spazm) (*Osman Şanlı* başvurusu, B. No:2013/2305, para.21)

Başvurunun Yapılacağı Yer ve İlgili Usul

- Bireysel başvuru dış temsilcilikler, mahkemeler veya bizzat AYM'ye yapılmalıdır. Sonradan gönderilecek bilgi ve belgelerde de aynı yöntem kullanılmalıdır (AYM İçtüzük, m.63).
- Posta ile doğrudan başvuru yapılamaz, ek belge gönderilemez.
- Başvuru yapıldığında bir alındı belgesi verilir. Bu belge tarihi başvuru tarihi olarak kabul edileceğinden mutlaka saklanmalıdır (AYM İçtüzük, m.63/2).

Sürenin Hesaplanması

- Gün olarak belirlenen sürelerde tebliğin veya tefhimin yapıldığı ilk gün süre hesabında nazara alınmaz.
- Süre, ertesi günden itibaren başlar.
- Süre son günün mesai bitiminde sona erer.
- Resmî tatil günleri süreye dahildir.
- Sürenin son gününün resmî tatil gününe rastlaması hâlinde, süre tatili takip eden ilk iş günü çalışma saati sonunda biter.
- Adli tatil süreyi etkilemez.
- İdari izin süreyi etkilemez.

Harç (AYM İçtüzük, m.62)

- Bireysel başvuru harca tâbi olup Harçlar Kanunu'na bağlı tarifede belirtilen bireysel başvuru harcının ilgili yerlere yatırılması gerekmektedir.
- 2024 yılında Bireysel Başvuru harcı **3.518,70 TL**'dir.
- Başvurucunun söz konusu harcı ödeme gücünün bulunmaması hâlinde **adlî yardım** talebinde bulunması mümkündür.
- Genel hükümlere göre bu konuya ilişkin talepler başvuruların kabul edilebilirliği hakkında karar verecek Bölüm veya Komisyonlar tarafından hükme bağlanır.

Başvuru Dilekçesi I

(AYM İçtüzük, m.59)

Cemal Günsel [GK], B.No:2016/12900, 21.01.2021, para.27-31

- Açık, özlü, yalın ve olayın esasını içeren bir anlatım dili kullanılmalı; abartılardan kaçınılmalıdır. Çünkü Mahkeme, ileri sürülen her iddianın kanıtlanabilir olmasını aramaktadır.
- Olaylar tarihsel sırayla aktarılmalıdır.
- Kısa tümceler kurulmalı, alışkın olduğumuz paragraf şeklinde tümceler tercih edilmemelidir.

Başvuru Dilekçesi II

(İçtüzük m.59)

- Olaylara ilişkin tarihsel sıra izlenirken, anlatılan olayların belgelerine “ek” numarası verilmelidir.
- AYM başvurusunda ekler bir dizin pusulası halinde hazırlanmalıdır.
- AYM başvurusunda ekler ilgili mahkeme/kuruma onaylatılmalıdır.
- Belgelerin asılları gönderilmemelidir.

Başvuru Dilekçesi III

(İçtüzük m.59)

- Olaylar, bir sonraki bölüm dikkate alınarak, onu esas alacak biçimde anlatılmalıdır.
- Anlatılan her olay için numara verilmelidir (ilerleyen bölümlerde atıf kolaylığı).
- AYM tarafından korunan hangi hakkın ihlal edildiği dayanaklarıyla birlikte açıkça ortaya konulmalı (*Salman Aceleci* başvurusu, B.No: 2013/73, 30.12.2014, para.34), mümkünse ilgili AYM ve AIHM içtihatlarına atıfta bulunulmalıdır.

Başvuru Dilekçesi IV (AYM İctüzük, m.59)

- AYM'nin resmi internet sitesinde yayınladığı şablon başvuru dilekçesi kullanılmalıdır.
- AYM başvurusunda tazminat talebi ve başvuru ile neyin amaçlandığı açıkça ifade edilmelidir.

Başvuru Dilekçesi V

(AYM İçtüzük, m.59)

- Başvuru dilekçesi 10 sayfayı geçmemelidir. Sayfa sayısının 10'dan fazla olması durumunda kısa bir özet sunulmalıdır.
- Harç tahsil makbuzunun aslı ve başvurucunun kimlik fotokopisi başvuru dilekçesine eklenmelidir.
- AYM bireysel başvuruda adli tatilde süreler işlemeye devam etmektedir (AYM, *Mehmet Encü ve Diğerleri* başvurusu, B.No: 2014/11864, 24.02.2016).

Talepler İlk başvuru Dilekçesinde Belirtilmelidir I

- Tüm tazminat talepleri ilk başvuru dilekçesinde belirtilmeli, ilgili destekleyici bilgi ve belgeler AYM'ye sunulmalıdır.

Talepler İlk Başvuru Dilekçesinde Belirtilmelidir II

- Adli yardım (AYM İçtüzük, m.62),
- Tedbir (AYM İçtüzük, m.73),
- Keşif,
- Bilirkişi incelemesi,
- Tanık dinletme,
- Duruşma (AYM İçtüzük, m.74) yapılmasına yönelik talepler ilk başvuru dilekçesinde gerekçeleriyle birlikte belirtilmelidir.

Başvuru Formunda Yanıltıcı Beyan Bulunmamalıdır

- Başvurucu vekilinin başvuru konusu mesele açısından AİHM'ye yaptığı başvuru hakkında bilgi vermemesi (AYM, *Ali Dursun ve Müslüm Demir* başvurusu, B.No:2014/12720, 19.02.2019, para.90-91, *Demirdöven Köyü Tüzel Kişiliği ve Diğerleri* başvurusu, B.No:2014/14359, 25.12.2018, para.40-42).

Başvuru Formunda Hakaret İçerikli Beyan Bulunmamalıdır

- Başvurucunun kullandığı dil, hakaret içerikli ve saldırgan olmamalıdır (AYM, *Osman Sandıkçı* başvurusu, B.No: 2013/6297, 10.03.2016, para.40-45).

Başvurusu Sonrasındaki Gelişmeler AYM'ye Bildirilmelidir

- Başvuru tarihinden sonra yakınma konusu ile ilgili meydana gelen gelişmeler (başvurucunun durumundaki değişiklikler, başvuru konusu mesele ile ilgili olarak ortaya çıkan değişiklikler) AYM'ye bildirilmelidir (AYM, *Özlem Dalkıran* başvurusu [GK], B.No:2017/35203, 21.01.2021, para.53-61).

Başvuru Konusu Olay Kaynaklı Meydana Gelen Yeni İhlaller

- Başvurucu konusu olayla bağlantılı olan yeni ihlaller, bir önceki bireysel başvurudan bağımsız ele alınmalı ve her birisi için gerekli iç hukuk yolu tüketildikten sonra ayrı bir başvuru formu hazırlanarak ve ilgili başvuru usulü takip edilerek AYM'ye başvuru yapılmalıdır (*Yiğit Aksakoğlu* başvurusu, B.No:2019/7132, 03.12.2020, para.45).

AYM Denetiminin Niteliği I

- AYM, Anayasanın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi açısından önem taşımayan ve başvurucunun önemli bir zarara uğramadığı başvurular ile açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verebilir (AYM Kanunu, m.48/2).

AYM Denetiminin Niteliği II

- Denetim ikincildir.
- AYM iç hukuk mahkemelerinin vermiş olduğu kararların esasını denetlemez, yerindelik denetimi yapmaz (AYM Kanunu, m.50/1, *Ayře Fahriye Tosun* başvurusu [GK], B.No:2021/17663, 23.02.2023, para.40-46).
- Kararlar, sadece ihlalin tespitini (ve yapılması gereken işlemlere dair değerlendirmeyi) içerir.

AYM'nin Kabul edilebilirlik İncelemesi ve İçeriği I

(AYM Kanunu, m.48/3)

- Esas olarak iki üyeden oluşan Komisyonlarca yapılır.
- Buna karşın Daireler de kabul edilebilirlik incelemesi yapabilir.
- Hakkında kabul edilebilirlik kararı verilen başvuru görüşlerini sunması için Adalet Bakanlığı'na gönderilir (AYM İçtüzük, m.71).

AYM'nin Kabuledilebilirlik İncelemesi ve İçeriği II

(AYM Kanunu, m.48/3)

- Bu aşamada
 - iddia edilen ihlalin, ilk görünüşte, AİHS ve Anayasa kapsamında olup olmadığı,
 - Başvurunun süresi içinde ve usul kurallarına uygun yapıp yapılmadığıincelenir
- Komisyonlar Baş Raportörlüğünce verilen idari ret kararları haricindeki tüm AYM kararları kesindir (AYM İçtüzük, m.66/3).

AYM'nin Esas İncelemesinin İçeriği I

- Müdahalenin yasadan kaynaklanıp kaynaklanmadığı,
- Müdahalenin meşru bir amaç taşıyıp taşımadığı,
- Müdahalenin orantılı olup olmadığı,

AYM Esas İncelemesinin İçeriği II

- Müdahalenin demokratik toplumun gereksinimlerine yanıt verip vermediği başlıkları altında inceleme yapılır.

AYM'nin Kararı I

(AYM Kanunu m.50/2, İçtüzük m.79)

- AYM, ihlal kararı verip yeniden yargılama için dosyayı ilk derece mahkemesine gönderebilir.
- Yeniden yargılama hızlı bir şekilde ve mümkünse dosya üzerinden yapılır.
- AYM, yeniden yargılamada hukuki yarar yoksa, ihlal tespitiyle birlikte uygun bir tazminata hükmedebilir.

AYM'nin Kararı II

(AYM Kanunu m.50/2, İçtüzük m.79)

- AYM, Tazminat bedelinin daha ayrıntılı bir incelemeyi gerektirmesi durumunda genel mahkemelerde dava açılmasına karar verebilir.
- AYM'nin kabul edilebilirliğe ve esasa ilişkin kararları kesindir.
- AYM, gerekli görülmesi halinde ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için nelerin yapılması gerektiği hususunu kararında belirtir.

Bireysel Başvurunun Diğer Usul Kanunlarıyla İlişkisi

(AYM İçtüzük, m. 84)

- Bireysel başvuruların incelenmesinde, kararların infazında Kanun ve İçtüzükte hüküm bulunmayan hallerde ilgili usul kanunlarının bireysel başvurunun niteliğine uygun hükümleri uygulanır.